

چکیده

مقاله حاضر ناظر بر ارزیابی نقش بانکها در تأمین مالی سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق رشد اقتصادی هدفگذاری شده، در برنامه چهارم توسعه است. تأکید مقاله بر نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری از طریق سیستم بانکی است. فروض مربوط به رشد نقدینگی، اعطای تسهیلات اعتباری بانکها را محدود می‌کند. این محدودیت از آنجا ناشی می‌شود که منابع پول پر قدرت در فرآیند خلق اعتبار توسط سیستم بانکی موجب گسترش نقدینگی می‌شود و عدم رشد متناسب تولید، منجر به افزایش قیمت و تورم می‌گردد. لذا، دستیابی به اهداف برنامه در زمینه کاهش تورم، در گرو کنترل نقدینگی در سطوح مشخصی است. از طرفی با توجه به عمق کم بازارهای مالی، سیستم بانکی در کشور سهم عمده‌ای در تأمین مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری دارد. در این صورت با توجه به محدودیت سرمایه‌گذاری دولت و شرکت‌های دولتی، انتظار می‌رود بخش قابل ملاحظه‌ای از بار مالی سرمایه‌گذاری مورد نیاز از طریق بازار پول تأمین شود. در ادامه، برآوردی از ترازنامه تلفیقی سیستم بانکی و بدهی بخش غیردولتی (تسهیلات اعطایی توسط سیستم بانکی) طی سال‌های برنامه ارائه می‌گردد. رشد نقدینگی مبتنی بر تغییر در مانده و یا تسهیلات جدید بانکها بوده و لذا منابع ناشی از وصول تسهیلات قبلی تأثیری در خلق نقدینگی جدید ندارد؛ لیکن منابع مذکور می‌تواند در تأمین سرمایه‌گذاری مورد نیاز برنامه چهارم مؤثر باشد. اطلاعات موجود تنها ناظر بر تسهیلات جدید بوده و به تفکیک سرمایه در گردش و ثابت اراضی نشده است؛ در حالی که محاسبه سهم سیستم بانکی از منابع مورد نیاز برنامه، مستلزم برآورد حجم تسهیلات پرداخت شده به تفکیک جاری و ثابت است. در این مقاله ضمن ردیابی اهداف برنامه از طریق متغیرهای میانی و ابزارهای سیاست‌گذاری، تلاش شده است با نظر به عملکرد گذشته بانکها، بررسی ماهیت عقود و استفاده از اطلاعات موجود در قالب فرم‌های 28/1 و سایر تکنیک‌های کمی، برآوردی از حجم و اندازه تسهیلات بانکی ارائه شود. در انتها نیز با توجه به حجم سرمایه مورد نیاز و سهم سیستم بانکی در تأمین بخشی از آن، به ارزیابی گزینه‌های تأمین مالی و لزوم ارتقای کارایی بانکها در واسطه‌گری مالی پرداخته می‌شود.

کلمات کلیدی: منابع مالی برنامه چهارم توسعه کشور، سیستم بانکی، تأمین مالی سرمایه‌گذاری، رشد غیر تورمی.